

tussen Duin & Dijk



Themanummer

Wintervogels

Natuur in Noord-Holland. Jaargang 15 4 ● 2016



● Foto: Jankees Schwiebbe.

Geelgors

De kans om geelgorzen in Noord-Holland te zien, is niet zo groot. Als broedvogel zijn zij al bijna 30 jaar uit onze provincie verdwenen. Tot het eind van de jaren tachtig van de vorige eeuw klonk hun opvallende zang – die lijkt op de openingstonen van Beethovens Vijfde Symfonie – aan de binnenduinstrand tussen Heemskerk en Bergen. Wij moeten het tegenwoordig doen met wat doortrekkers en wintervogels. Deze

vogels zijn afkomstig uit oostelijk Nederland en deels uit Duitsland en Scandinavië.

In de winter vormen geelgorzen groepen tot enkele tientallen vogels die zich ophouden op plekken met voldoende voedsel, wat meestal uit zaden bestaat. Dit zijn in Noord-Holland vooral onkruidrijke akkers, stoppelvelden en met stro afgedekte bollenvelden. Belangrijk is de aanwezigheid van enige bosschages als dekking en slaapplek. Bij gunstige

omstandigheden kunnen groepen de hele winter op een plek aanwezig blijven.

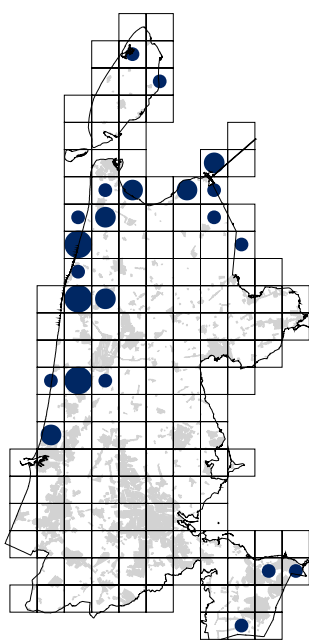
Voorkomen

De geelgors is in Noord-Holland in 22 (14%) atlasblokken vastgesteld. Het merendeel van deze atlasblokken ligt in de binnenduinstrandzone tussen Heemskerk en Den Helder. Het zal geen toeval zijn dat dit gebieden zijn met een zanderige bodem en veel bollenvelden. Buiten deze zone zijn geelgorzen nog aangetroffen op Texel, op Wieringen en in de Wieringermeer en het Gooi. In de meeste gevallen gaat het om kleine aantallen. Grotere aantallen (20-50) zijn gezien bij het Zwanenwater en de aangrenzende Zijpepolder, bij Camperduin en bij Edmond-Binnen.

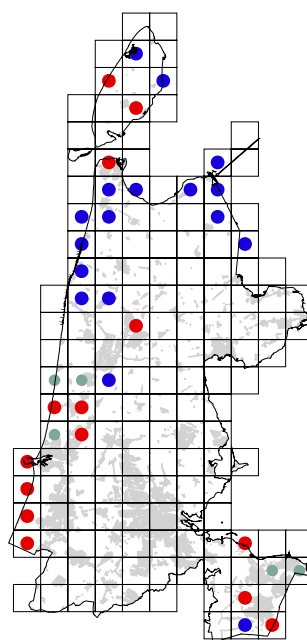
Veranderingen

Vergeleken met de periode 1978-1983 is het aantal atlasblokken met geelgorzen in de winter vrijwel gelijk gebleven. In zeventien blokken waar de soort nu is vastgesteld, was dat in 1978-1983 niet het geval, het omgekeerde geldt voor veertien atlasblokken. Wel is er sprake van een opmerkelijke verschuiving in de verspreiding van zuid naar noord. Dat de soort in het zuiden grotendeels is verdwenen, heeft onder meer te maken met het verlaten van de broedgebieden die hier vroeger lagen. De toename in het noordelijk deel van de provincie heeft waarschijnlijk alles te maken met het grootschalig omzetten van grasland naar bollengrond. Hierdoor ontstond plaatselijk geschikt winterbiotoop.

De resultaten van de Punt Transect Tellingen van Sovon geven geen inzicht in recente veranderingen in aantallen in de tweede helft van december. Tot het begin van de jaren negentig namen de aantallen af, daarna ontbreekt de soort vrijwel op de Noord-Hollandse telpunten.



verspreiding
 ● 1 - 3 ex
 ● 4 - 10 ex
 ● 11 - 50 ex



verandering
 ● alleen in 1979-1983
 ● beide perioden
 ● alleen in 2012-2016